

आतपवर्ष्य (von 2. आ० + वर्ष) adj. von einem Sonnenregen herrührend: आयः AIT. Br. 8, 5, 8. KĀTJ. ÇR. 15, 4, 31.

आतपवाराण (2. आ० + वा०) n. Sonnenschirm H. 717. सितातप० RAGH. 3, 70, 9, 15.

आतपाभाव (2. आ० + अभाव) m. Abwesenheit von Sonnenschein, Schatten RĀGAN. im ÇKDR. — Vgl. अनातप.

आतपीय adj. von आतप gaṇa उत्क्रादि zu P. 4, 2, 90.

आतप्यं (von 2. आतप) adj. im Sonnenschein befindlich VS. 16, 38.

आतर्ताम् (superl.-Bildung von 2. आ) adv. मरुदेवोक्त्यमातमो ध्यायते ÇAT. Br. 10, 1, 2, 5.

आतर् (von तर् mit आ) m. Fährgeld AK. 1, 2, 2, 11. H. 879.

आतर्दन (von तर्द् mit आ) n. das Aufstossen, Öffnen NIR. 6, 2.

आतर्षण (von तर्ष् mit आ) n. 1) Befriedigung (प्रीणन) MED. n. 91. — 2) das Anstreichen von Mauern u. s. w. bei Festlichkeiten (मङ्गलालेपन) MED.

आतव N. pr. Davon आतवायन patron. gaṇa अश्वादि zu P. 4, 1, 110.

आता f. so v. a. आत m.: उदातानिर्जिताम् aus einer liturg. Formel DURGA zu NIR. 4, 18. Bildl. von der Umfassung, dem Rahmen des Himmelsraumes; daher NAIGH. 1, 6 unter den Bezeichnungen für दिष्. वि पत्तिरा धरूपामध्युतं रजो ऽतिष्ठियो दिव आतासु वर्कणा RV. 1, 56, 5. (उषाः) व्यूर्त्तिभिर्दिव आतास्वद्यैत् 113, 14. प्र ये द्विता दिव अञ्जत्याताः 3, 43, 6.

आतान (von तन् mit आ) m. ausgespannte Schnur, Strick u. s. w.: ऋचः प्राचीनातानात्सामानि तिरश्चीनवायान्यङ्गुष्यतीकाशान् (अकुर्वन्) AIT. Br. 8, 12. Dieselbe Bedeutung hat das Wort auch VS. 6, 12, wo MAHIDH. es durch यज्ञ erklärt; vgl. ÇAT. Br. 3, 8, 2, 2. bildlich: एष एव नित्य एकाकातानः 13, 5, 4, 9.

आतायिन् m. ein best. Vogel, Falco Cheela (चिह्ला), SVĀMIN zu AK. 2, 5, 21. ÇKDR. H. 1334. — Scheinbar von तप्, aber viell. falsche Lesart für आतायिन्.

आतायिन् m. dass. AK. 2, 5, 21.

आतार (von तर् mit आ) m. 1) das Anlanden Ind. St. 2, 41. — 2) = आतार ÇABDAR. im ÇKDR.

आतार्य (von आतार) adj. anlandend oder zum Anlanden, Anlegen gehörig TS. 4, 5, 8, 2. Ind. St. 2, 41.

आताली wird mit अस्, भू und करू zusammeng. gaṇa उर्यादि zu P. 1, 4, 61. — Vgl. ताली.

आतार्यै f. P. 3, 3, 108, VArtt. 6, Sch. Up. 4, 132. ein best. Wasservogel: ता आतयो न तन्वः प्रुम्भत् स्वाः RV. 10, 95, 9. VS. 24, 34 (TS. 5, 5, 12, 1: आती). तद् ता अप्सरस आतयो भूवा परिपुल्लुचिरे ÇAT. Br. 11, 5, 4, 4. Turdus Ginginianus H. 1338. — Vgl. आटि.

आतिथिर्वै patron. von अतिथिर्व RV. 8, 57, 16, 17.

1. आतिथिय (von अतिथि) 1) adj. f. ई für einen Gast bestimmt, gastlich, gastfreundschaftlich P. 4, 4, 104. AK. 2, 7, 33. देवपित्र्यातिथियानि तत्प्रधानानि यस्य तु M. 3, 18. आतिथियः सत्कारः ÇĀK. 7, 11. आतिथियेषु वसन्ः षिकुलेषु RAGH. 12, 25. प्रत्युज्जगामातिथिमातिथियः 5, 2. आतिथियो KUMĀRAS. 5, 31. — 2) f. ०यी gastfreundliche Aufnahme H. 499 (nach den Sch. auch n.).

2. आतिथ्यै patron. von अतिथि gaṇa अश्वादि zu P. 4, 1, 123.

1. आतिथ्य (von अतिथि) 1) adj. für einen Gast bestimmt, gastlich P. 5, 4, 26. AK. 2, 7, 33. H. an. 3, 482. MED. j. 72. क्विरातिथ्यं निरूप्यते सोमे राजन्यागते AIT. Br. 1, 15. आतिथ्या, näml. इष्टि, KĀTJ. ÇR. 2, 7, 15. 17. 4, 5, 10. — 2) m. Gast H. 499, Sch. H. an. MED.

2. आतिथ्यै (wie eben) n. das Gastverhältniss, gastlich: Aufnahme, Gastfreundschaft H. 499. आतिथ्यमस्मै चक्रमा सुदत्रै RV. 1, 76, 3. यस्तं आतिथ्यमानुषगुञ्जोषत् 4, 4, 10. 33, 7. 5, 28, 2. VS. 5, 1. TS. 2, 2, 5, 5. भरतम् — आतिथ्येन न्यमन्त्रयत् R. 2, 91, 1. आतिथ्यं करू 12, 13. HIT. 17, 3. ÇĀK. 13, 1. mit dem gen. der Person R. 4, 52, 2. VIÇV. 2, 13. mit dem loc. HIT. 1, 52. कृतातिथ्यं der eine gastliche Aufnahme gefunden hat R. 3, 7, 1. VID. 232. der die Gastfreundschaft geübt hat VID. 188 (f. आ). लघुपतनकस्य यथोचितमातिथ्यं विधाय HIT. 27, 2. प्रतिगृह्य तु ते तस्यास्तदातिथ्यम् R. 4, 51, 22. आतिथ्यधर्म 43. आतिथ्यस्य क्रियाकृतोः 2, 91, 11. आतिथ्यक्रिया RAGH. 1, 58. आतिथ्यसत्कारं कृवा R. 3, 2, 5. विद्वितातिथ्यसत्क्रिया KATHĀS. 2, 50. — Im Ritus der Empfang des Soma, wenn er zum Opferplatz gebracht wird; auch आतिथ्येष्टि genannt. तेभ्यः सर्वेभ्य आतिथ्यं क्रियते AIT. Br. 1, 15. शिरो वै यज्ञस्यातिथ्यम् 17. ÇAT. Br. 3, 2, 20. 4, 1, 1. 2. 2, 12. आतिथ्येन प्रचरति 5, 4, 5, 15. 12, 1, 2, 1. KĀTJ. ÇR. 8, 1, 1. 17, 3, 9. 17. आतिथ्यवत् AIT. Br. 1, 17.

आतिथ्यत्रयं (आ० + त्रय) adj. die Stelle des आ० vertretend VS. 19, 14.

आतिदेशिक adj. mit dem अतिदेश (s. d.) in Verbindung stehend P. 4, 1, 151, VArtt., Sch.

आतिरेक्य (von अतिरेक) n. der Zustand des Ueberschusses, Ueberflusses: eines Gliedes M. 11, 50.

आतिविज्ञान्य (von अति + विज्ञान) adj. über das Erkennen hinausgehend ÇAT. Br. 1, 4, 4, 8.

आतिशायनं adj. von अतिशयन् gaṇa पन्नादि zu P. 4, 2, 80.

आतिष्ठ (von अतिष्ठ) n. das Obenanstehen: आधिपत्याय स्वावश्यायातिष्ठायरोहामि AIT. Br. 8, 6. Nach SĀJ. = आ + तिष्ठ.

आती s. u. आति.

आतु m. Floss ÇABDAM. im ÇKDR. — Vgl. आटू.

आतुच् (आ + तुच्) f. das Dunkelwerden: सूर उदिते मध्यदिन आतुचि RV. 8, 27, 1.

आतुन् s. तुन्.

आतुत्रिं (von तुन् mit आ) adj. auf Etwas treffend, viell. über Etwas hastig herfallend: पित्रत् सोममातुली RV. 7, 66, 18.

आतुर adj. f. आ beschädigt, leidend, krank am Körper oder am Gemüth AK. 2, 6, 2, 9. H. 459. निष्यतं यदातुरम् RV. 8, 22, 10. 20, 26. 61, 17. येन कृशं वाज्ञयन्ति येन कृन्वत्यातुरम् AV. 6, 101, 2. ĀÇV. GAHJ. 1, 24. MUNP. UP. 1, 2, 10. M. 4, 129. 179. 184. 207. 6, 77. रोगायतनमातुरम्. 8, 28. 71. 312. 11, 112. MBH. 3, 17348. fg. N. 7, 10. स्त्रियो रामनिमित्तमातुराः R. 2, 48, 28. 3, 55, 36. 59, 27. 4, 13, 46. 50, 8. 5, 67, 14. SUÇR. 1, 18, 16. 95, 18. 21. PANĀT. I, 171. HIT. I, 162. परमातुर VIKR. 12, 3. Mit dem Worte, das den Grund des Leidens angiebt, zusammeng.: शरातुर R. 3, 50, 19. शोका० 1, 1, 33. DAÇ. 1, 45. भया० R. 1, 6, 11. कामा० PANĀT. 181, 3. मद्ना० RAGH. 12, 32. VER. 20, 12. unfähig, nicht im Stande Etwas zu thun, mit dem inf. N. 11, 34. आतुरसंन्यासविधि Titel eines Werkes Verz. d. B. H. No. 1105. — Von तुर्व mit आ. Vgl. अनातुर.